

Л. О. Хрустік

*Житомирський державний університет імені Івана Франка
Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент Т. М. Онопрієнко*

Евфемізми як засіб вираження емоційного стану любові прози Д. Лоуренса

Евфемізми як мовні одиниці віддавна привертали увагу вчених як особливий стилістичний троп, що використовується для словесного пом'якшення. Явище евфемії досліджується у функціонально-прагматичному, семантичному, соціокультурному та суто лінгвістичному аспектах. Насьогодні розглядається зв'язок евфемізмів з комічним, описуються особисті та соціальні сфери евфемізації мовлення [2]. Але разом з тим залишаються недостатньо вивченими особливості функціонування евфемістичних найменувань в художньому тексті, а саме роль евфемізмів для реалізації прагматичної спрямованості художніх

текстів окремих авторів.

Проза Д. Лоуренса насичена евфемістичними одиницями, які належать до лексико-семантичного поля любові та відрізняються емоційно-образним навантаженням. Евфемізми як засіб вираження емоційного стану любові в прозі Д. Лоуренса ще не були предметом спеціального дослідження, що і зумовило актуальність вивчення даного феномену з огляду на соціо-психологінний та суто лінгвістичний аспекти. Метою нашого дослідження є виокремлення евфемістичних найменувань, які входять до стилістичного складу лексико-семантичного поля любові на прикладі роману Д. Лоуренса "Коханець леді Чаттерлі".

У кожній мові є слова, які інстинктивно замовчуються, тому що вони вважаються непристойними, грубими, надто різкими, нетактовними чи недоречними. І тому об'єкти чи явища, які вони характеризують, часто описують не прямо, а за допомогою субститутів, які називаються евфемізмами. У лінгвістиці під поняттям "евфемізм" учені розуміють благозвучне слово або вираз, ужиті для заміни небажаних чи заборонених слів [3]. Евфемізми використовують для заміни явищ, предметів об'єктивної дійсності не звичайними словами, а описовими, прикрашеними, естетичнішими. Вони допомагають загубігти комунікативного дискомфорту. Евфемізми виконують дві основні функції: приховану і завуальовану. Як приховані, діють такі евфемізми, які зображають пом'якшено або прикрашено стан речей, які людині є неприємними, Завуальовані ж евфемізми повинні представляти щось краще, ніж воно є в дійсності [1].

Англійська література відома своєю порядністю, але навіть слова літературного стандарту в різні часи викликали заборону й тим самим сприяли появі нових евфемізмів. Проза Д. Лоуренса відрізняється надзвичайною емоційністю, що характеризується великою кількістю забарвленої та стилістично зниженої лексики. Його романи засуджували й забороняли друкувати, називали ганебними і непристойними.

Однією з провідних тем в кожному художньому творі є тема любові. Це високе почуття нерозривно пов'язане з сексом. Тому, розкриваючи тонкощі людських відносин, письменник вдається не лише до передачі почуттів героїв, а й використовує описи фізичних проявів любові та еротичних сцен. Залежно від авторського задуму та соціальних установок в подібних описах

може використовуватися нейтральна лексика: "It would give him so much *to possess her*" [4: 18]; нелітературно-розмовна лексика (low colloquial): "I guess you've *taken* a few shots at love" [4: 223]; заборонена лексика/вульгаризми: "I thought you said you *boffed* the woman" [4: 231]. Використання Д. Лоуренсом явища евфемії ще більше підкреслило пристрасний характер слів на позначення емоціногостану любові та його сексуальну зорієнтованість.

Детальний аналіз лексико-семантичного поля любові у романі Д. Лоуренса "Коханець леді Чаттерлі" свідчить про схильність автора до евфемізації понять шляхом фразеологізації, генералізації, метафоризації, іронії тощо. Еротична лексика належить до семантичної домінанти в романі, тому зазначаємо більше двадцяти способів творення евфемізмів лише в першому розділі: *love connect, the thing, it, a woman could take a man, love experience, produce an heir, satisfaction, why couldn't a girl be queenly, and give a gift if herself? etc.*

Евфемістичні субститути у прозі Д. Лоуренса як вид експресивного забарвлення лексики мають складнішу смислову структуру. Їм властива конотативна семантика, що вбирає в себе всю інформацію і реалізує оцінку та емотивні функції. Тому в семантиці евфемістичних одиниць переважає прагматичний компонент – інформація про суб'єктивно-оцінне ставлення до денотата чи самої номінації.

Письменник звинувачував руйнівний характер індустріалізації й вбачав єдиний шлях порятунку в ніжних та теплих стосунках між чоловіком та жінкою, в яких одне з провідних місць належить сексуальним стосункам, але не буденним та легковажним, а глибоким та серйозним. Саме у цьому виявляється неповторність лоуренсового стилю та чутливість письменника до естетичних потреб часу.

Результати дослідження можуть бути використані у вивченні стилістичного складу лексико-семантичного поля любові в англійській літературі та стати об'єктом лексикографічної розробки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Кацев А. М. Эвфемия в современном английском языке. Опыт социолингвистического описания. – Канд. дис. – Л.: ЛГПИ имени А. И. Герцена, 1997. – 20 с.
2. Ковшова М. Л. Семантика и прагматика эвфемизмов:

моногр., Марія Львовна Ковшова. – М.: Гнозис, 2007. – 320 с.

3. Літературознавчий словник-довідник, – 2ге вид. – К.: Академія, 2006. – 752 с.

4. Lawrence D. H. *Lady Chatterley's Lover*. – Digireads Publishing, 2008. – 353 p.